

*Sub aparențe adeseori înșelătoare neamul nostru
a păstrat însușirile de cuminenie și de vitejie
care i-au îngăduit a trece prin atâtea furtuni
și-i vor îngădui să înfrunte și pe cele viitoare.*

General Radu R. Rosetti, 1928

MARIA GEORGESCU

ÎN VÂLTOAREA RĂZBOIULUI
RADU R. ROSETTI

LITERA
București
2019

În vâltoarea războiului.

Radu R. Rosetti

Maria Georgescu

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Copyright © 2019 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Ilieș Câmpeanu
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Bogdan Mitea
Tehnoredactare: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GEORGESCU, MARIA

În vâltoarea războiului: Radu R. Rosetti / Maria Georgescu. –
București: Litera, 2019

ISBN 978-606-33-3416-0

94

CUPRINS

Argument	7
Repere cronologice	11
Schiță biografică	35

CAPITOLUL I

La Marele Stat Major (1914–1916).

Șef al Biroului operații	66
Războiul – o provocare riscantă pentru România.	66
Planificarea strategică și pregătirea armatei.	72
Preliminariile intrării României în război.	82

CAPITOLUL II

La Marele Cartier General (1916).

Șef al Biroului operații	90
Responsabilități și muncă.	90
O campanie dureroasă	100
Contestări, motivații și realități	107

CAPITOLUL III

În zona de refacere și pe front (1917).

Comandant de regiment	112
Deznădejde și speranță.	112
În linia întâi.	119
Armistițiu, pace impusă, umilințe	132

CAPITOLUL IV

În rezistență pentru revenirea alături de Antanta	142
Misiunea în Occident (iunie–septembrie 1918)	142
Misiunea în Balcani (octombrie–decembrie 1918)	156

CAPITOLUL V

În apărarea României Mari	189
Din nou acasă. Ofițer de legătură în Armata Aliată de Dunăre (decembrie 1918–iulie 1919)	189
Cu „interese limitate“ la Conferința de pace.	191
Tensiuni în Dobrogea și conflicte armate pe Nistru	195
Tensiuni și conflicte armate la granița de vest	198

CAPITOLUL VI

Atașat militar la Londra (iulie 1919–octombrie 1920)	227
--	-----

CAPITOLUL VII

În slujba culturii naționale	242
Împliniri și deziluzii	242
Teoretician și istoric militar; croniciar al vremurilor sale	254
Bibliografie selectivă	269

REPERE CRONOLOGICE

1877

20 martie/1 aprilie

Se naște Radu R. Rosetti, în satul Căiuți, județul Bacău, descendent al unei mari și ilustre familii de boieri moldoveni, fiu al scriitorului Radu Rosetti și al Emmei Bogdan.

1887

22 august/3 septembrie

Certificat de absolvire a claselor primare dat de o comisie din Târgu Ocna după o perioadă de pregătire în particular.

1888

Pierderea casei de la Căiuți determină mutarea familiei Rosetti la Târgu Ocna.

1891

2/14 septembrie

Certificat de absolvire a Gimnaziului Clasic din Bacău, după o perioadă de pregătire în particular.

1892

Numirea tatălui său, Radu Rosetti, ca prefect al județului

Brăila determină mutarea familiei. Radu R. Rosetti urmează un an (1892–1893) Gimnaziul Clasic din Brăila.

1893

Octombrie

Pleacă la Iași, odată cu numirea tatălui său ca prefect al județului Bacău și intră la Liceul Național (1893–1895).

1895

22 iunie/4 iulie

Absolvent al Liceului Național din Iași, cu bacalaureat în litere și științe. Urmează un curs pregătitor de doi ani la Școala de Poduri și Șosele (1895–1897).

1897

1/13 iulie–10/22 iulie 1899

Elev al Școlii Militare de Artilerie și Geniu.

1899

1/13 iulie

Sublocotenent, comandant de pluton în Batalionul 5 Vânători.

1901

Martie

Atașat ofițer de ordonanță pe lângă o misiune engleză pe timpul vizitei în țară a mareșalului Garnet Wolseley, trimis extraordinar al regelui Angliei.

1903

10/23 mai

Promovat locotenent.

16/29 noiembrie–1/14 aprilie

1904

Atașat la Institutul Geografic al Armatei.

1904

1/14 aprilie–1/14 noiembrie

Încadrat în Batalionul 9 Vânători.

1/14 noiembrie–25 octombrie/7 noiembrie 1906

Elev al Școlii Superioare de Război din București.

1906

10 mai 1906

Decorat cu Medalia jubiliară Carol I.

1/14 octombrie–1/14 aprilie 1907

Atașat la Batalionul 2 Vânători Regina Elisabeta.

1907

1/14 aprilie – 1/14 aprilie 1908

Stagiar la Marele Stat Major.

26 aprilie/9 mai

Se căsătorește cu Ioana Al. Știrbei, fiica lui Alexandru B. Știrbei și a Mariei Ghica-Comănești.

1908

1/14 aprilie – 1/14 aprilie

1909

Stagiar la Regimentul 5 Roșiori.

10/23 mai

Promovat căpitan.

3/16 august

Se naște primul copil, Ileana.

1909

Ianuarie

Atașat în misiune pe lângă ducele de Teck.

10/23 februarie

Este decorat cu Ordinul Coroana României, în grad de cavaler (clasa a V-a).

1/14 aprilie–12/25 septembrie

Comandant de companie în Regimentul VI Tecuci nr. 24 Infanterie.

12/25 septembrie–

1/14 aprilie 1910

Atașat în serviciul de stat major al Corpului II Armată.

• Profesor de tactica infanteriei la Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu (1909–1910).

• Profesor de tactica generală la Școala Militară Pregătitoare de Infanterie (1909–1910).

1910

6/19 martie

Nașterea fiului, botezat, după obiceiul familiei, Radu.

1/14 aprilie–1/14 noiembrie

1912

Încadrat la statul major al Inspectoratului General al Armatei.

5/18 august

Atașat pe lângă mareșalul Lord Roberts, în fruntea unei delegații militare engleze venite cu scopul de a comunica regelui Carol I urcarea pe tronul Marii Britanii a regelui George al V-lea.

11/24 decembrie

Brevet pentru Ordinul Casei de Hohenzollern, clasa a III-a, primit de la principele Wilhelm von Hohenzollern, fratele principelui Ferdinand, pe care l-a însoțit la Târgoviște pentru a vizita Regimentul III Dâmbovița nr. 22, al cărui șef onorific era.

1911

11/24 februarie

Decorat cu ordinul l'Etoile noire de Bénin, în grad de cavaler,

primit de la atașatul militar francez Maurice Desprès.

24 octombrie/6 noiembrie

Membru al Societății Geografice Române.

• Profesor de tactică generală la Școala Specială de Infanterie (1911–1912).

1912

12/25 august

Nașterea Ioanei, al treilea copil.

7/20 noiembrie

Mutat în Regimentul Constanța nr. 34 Infanterie

1913

16/29 iunie

Izbucnește al Doilea Război Balcanic, declanșat de Bulgaria prin atacarea foștilor săi aliați din primul conflict – Muntenegru, Serbia și Grecia –, ca urmare a neînțelegerilor în privința împărțirii teritoriilor aflate sub stăpânire otomană. România și Imperiul Otoman se vor alătura acestora din urmă.

20 iunie/3 iulie

Regele Carol I semnează decretul de mobilizare generală a armatei române.

23 iunie/6 iulie–31 august/13 septembrie

Căpitanul Radu R. Rosetti participă la campania din Bulgaria

în calitate de comandant al companiei 12 din Regimentul Constanța nr. 34 Infanterie.

25 iunie/8 iulie

Este decorat cu Ordinul Steaua României, în grad de cavaler.

27 iunie/10 iulie

România declară război Bulgariei.

16/29 iulie–28 iulie/10 august

Se desfășoară Conferința de pace de la București prin care se încheie al Doilea Război Balcanic, sub președinția premierului român Titu Maiorescu. Participă delegațiile României, Muntenegrului, Serbiei, Greciei și Bulgariei. Pentru prima dată, problemele balcanice sunt rezolvate de statele din zonă. Se semnează tratatul de pace, la 28 iulie/10 august, prin care României îi revin județele Durostor și Caliacra („Cadrilaterul“).

2/15 noiembrie

Atașat pe lângă o misiune rusă din ordinul regelui.

1914

4/17 ianuarie–26 ianuarie/8 februarie 1918

Guvernul liberal condus de Ion I.C. Brătianu, ministru de război până la 15/28 august 1916.

19 ianuarie/1 februarie

Prezintă prim-ministrului Ion I.C. Brătianu propuneri pentru constituirea unei secții militare a Muzeului Național.

24 ianuarie/6 februarie

Adresează regelui spre aprobare „Memoriu asupra nevoii înființării unei secțiuni militare a Muzeului Național“.

31 ianuarie/13 februarie

Înaintează premierului Ion I.C. Brătianu „Proiect de plan de dezvoltare a armatei“.

1 ianuarie

Decorat cu medalia Bărbăție și Credință, clasa a II-a, cu bareta „Campania 1913“ și cu medalia Avântul Țării.

19 februarie/4 martie

Ales membru în comitetul director al *Revistei infanteriei*.

14/27 martie

Nașterea celui de al patrulea copil, Elisabeta (Safta).

27 martie/9 aprilie

Decesul soției sale Ioana, născută Știrbei, cauzat de ultima naștere.

1/14 aprilie

Promovat maior și numit comandant la Școala de Subofițeri de Infanterie, funcție exercitată doar nominal după izbucnirea războiului.

22 aprilie/5 mai

Înaltul decret nr. 1 789 prin care se înființează Secția militară în cadrul Muzeului Național, cu organizarea și conducerea căreia a fost însărcinată o comisie compusă din Vasile Pârvan, Al. Tzigara-Samurcaș și maiorul Radu R. Rosetti.

15/28 iunie

Asasinarea la Sarajevo a arhiducelui Franz Ferdinand, moștenitorul coroanei Austro-Ungariei, și a soției sale, pretext pentru declanșarea Primului Război Mondial.

15/28 iulie

Austro-Ungaria declară război Serbiei. Urmează o cascadă de declarații de război.

21 iulie/3 august

Consiliul de Coroană, întrunit la castelul Peleş din Sinaia, decide „ca România să ia toate măsurile spre a păzi fruntariile sale“.

23 iulie/5 august

Ordinul secret nr. 65 al Ministerului de Război, Direcția I Infanterie, prin care este repartizat pentru mobilizare la Marele Cartier General, șef al Biroului operații; serviciul începe chiar în acea zi la Marele Stat Major, șef

al Biroului 6 operații, unde se ocupă de planificarea strategică și pregătirea armatei.

18 septembrie/1 octombrie

Se semnează convenția ruso-română („Acordul Sazonov–Diamandy“), prin care, în schimbul unei neutralități binevoitoare, Rusia recunoaște dreptul statului român de a alipi, la momentul oportun, teritoriile locuite de români din Austro-Ungaria.

25 septembrie/8 octombrie

Primește ordin să realizeze, în colaborare, planul financiar al unui eventual război.

27 septembrie/10 octombrie

Moare, la castelul Peleş, regele Carol I.

28 septembrie/ 11 octombrie

Întronarea regelui Ferdinand I.

2/15 octombrie

Se ocupă, la ordinul regelui Ferdinand, de unele măsuri privind înmormântarea regelui Carol I la Curtea de Argeș și redactează proiectul de ordin de zi pe armată.

29 octombrie/12 noiembrie

Se aprobă instrucțiunile pentru serviciul interior al Marelui Cartier General, lucrare realizată de maiorul Rosetti.

15/28 decembrie

Este decorat cu medalia Crucea Meritul Sanitar, clasa I.

1915

21 ianuarie/3 februarie

Este însărcinat cu recunoașteri pe teren, cu verificarea lucrărilor pregătitoare pentru distrugerea căilor de comunicații; trimis pe văile Trotușului, Oituzului, Bistriței și Oltului să fixeze locul pe care se vor construi turele pentru tunurile de 53 mm la gările Târgu Ocna, Onești, Piatra Neamț.

12/25 februarie

Trimite o notă colonelului Victor Verzea, director general al Serviciului Poștelor, Telegrafelor și Telefoanelor, privind efectuarea anumitor distrugerii pe teritoriul Ungariei, în momentul mobilizării armatei, spre a îngreuna comunicațiile armatei austro-ungare.

14/27 februarie

Raport către Secretariatul de stat al Ministerului de Război prin care cere alcătuirea și tipărirea unor broșuri despre organizarea Bucovinei și Transilvaniei și instrucțiuni asupra modalităților de ocupare a unei localități sau regiuni inamice.

20 februarie/5 martie

Notă privind organizarea unui serviciu secret de informații pe teritoriile din Ungaria locuite de români.

Martie

Începe să țină legătura cu atașatii militari englez și italian, locotenent-coloneii C.B. Thomson și Luciano Ferigo, pentru schimb de informații.

18/31 martie

La sugestia maiorului Rosetti se dă ordin tuturor unităților și serviciilor să se întocmească dări de seamă despre starea armatei, pe baza cărora se alcătuiesc lucrări de sinteză privind efectivele, încadrarea și înzestrarea armatei pe anul 1914–1915; lucrarea continuă pentru anul 1915–1916.

25 aprilie/7 mai

Solicită istoricului Ion Nistor un studiu privind mânăștirile românești din Bucovina.

8/21 mai

Decorat cu medalia Răsplata Muncii pentru Învățământ, clasa I.

14/27 mai

Alcătuirea și tipărirea, sub coordonarea maiorului Rosetti, a unor hărți ale Bucovinei,

cu specificarea proporției majoritare a populației românești (ulterior și pentru teritoriul dintre Carpați și Tisa).

Iunie–iulie

Dă ordin locotenentului Ilie Șteflea să oprească distrugerea tunelurilor din Predeal și Timișul de Sus și să cerceteze zona de la vest de Palanca, în Carpații Orientali, în vederea ocupării viaductului Ghimeș, în momentul declanșării ofensivei în Transilvania.

5/18 octombrie

Elaborează, în colaborare, un referat privind planul de acțiune al marinei pe Dunăre.

3/16 noiembrie

Prezintă lui Ion I.C. Brătianu o notă privind situația militară a beligeranților la sfârșitul lunii octombrie 1915. Se prevede că, în cazul intrării armatei române în război, era nevoie de sprijinul a 500 000 de ostași ruși, care să acționeze la flancul drept al armatei române, iar trupele aliate de la Salonic să aibă un efectiv de cel puțin 750 000 de oameni. Pentru întărirea corpului expediționar de la Salonic era nevoie de prezența unui contingent de 200 000 de militari ruși în Dobrogea.

1916

5/18 ianuarie

Comitetele de infanterie și de stat major întrunite aprobă propunerea maiorului Rosetti privind scoaterea tunurilor de calibru 37, 53 și 57 mm din forturi și alcătuirea cu ele a unor baterii de artilerie.

8/21 februarie

Armata germană declanșează ofensiva la Verdun, una dintre cele mai mari confruntări armate ale Primului Război Mondial. Autoritățile militare franceze accelerează tratativele cu România pentru intrarea în război de partea Antantei.

10/23 mai

Înființarea unui curs pregătitor pentru ofițerii de stat major, la care predă și maiorul Rosetti.

22 mai/4 iunie–31 iulie/

13 august

În sectorul de sud al frontului de est are loc ofensiva armatei ruse a generalului Aleksei Brusilov, ce provoacă armatei austro-ungare o gravă înfrângere. Autoritățile de la Petrograd cer în termeni ultimativi României să intre în război împotriva Puterilor Centrale.

5/18 iunie

Șeful Marelui Cartier General rus, generalul Mihail Alekseev, trimite o telegramă colonelului A. Tatarinov, atașatul militar rus la București, spre a fi remisă prim-ministrului român Ion I.C. Brătianu și generalului Dumitru Iliescu, secretar general al Ministerului de Război, prin care solicită intrarea în război a României „acum ori niciodată“.

17/30 iunie

Maiorul Rosetti primește de la locotenent-colonelul C.B. Thomson o copie a unui text ce urma a fi prezentat lui Ion I.C. Brătianu de ministrul Franței la București, Jean-Camille Blondel, privind intrarea României în acțiune și intervenția franceză și britanică.

18 iunie/1 iulie

Începe bătălia de pe Somme, pentru slăbirea presiunii germane asupra Verdunului. Armata franceză obține succese importante, dar ofensiva britanicilor este blocată de germani.

23 iunie/6 iulie

Locotenent-colonelul Thomson, atașatul militar britanic, transmite generalului Iliescu o scrisoare, a cărei copie

o primește și Rosetti, în care preciza că statul major englez împărtășește punctul de vedere al comandamentului rus și socotește că România trebuie să intre în război „acum ori niciodată“.

4/17 august

Semnarea la București a Tratatului de alianță și a Convenției militare dintre România și Cvadrupla Înțelegere prin care s-au fixat condițiile pentru intrarea României în război.

11/24–14/27 august

Derularea planului de măsuri pentru declararea mobilizării, elaborat și urmărit de maiorul Rosetti.

14/27 august

Consiliul de Coroană validează opțiunea guvernului, hotărând intrarea în război alături de Antanta. Ministrul român Edgar Mavrocordat înmânează, la Viena, declarația de război a României adresată Austro-Ungariei.

15/28 august

În cursul nopții se decretează mobilizarea armatei române – între altele, au fost mobilizate Marele Cartier General, patru comandamente de armată, șase comandamente

de corp de armată, 20 de divizii de infanterie, o brigadă de grăniceri, două brigăzi de artilerie grea, 13 baterii de artilerie de munte, artileria antiaeriană, artileria zonelor fortificate (Turtucaia, Silistra, Cernavodă), aviația, corpul automobile, marina militară, Cetatea București, regiunea fortificată Focșani–Nămoloasa–Galați. Totalul efectivelor mobilizate s-a ridicat la 833 601 persoane, din care Armata de operațiuni însuma 658 088 de militari, partea sedentară – 133 921, întreprinderi industriale militare – 41 592.

15/28 august

Intrarea României în război. Maiorul Rosetti este mobilizat la Marele Cartier General, șef al Biroului operații, o structură extrem de importantă ce exercita actul de control și coordonare în comandamente și în punctele importante de desfășurare a operațiunilor.

15/28 august

Germania declară război României.

16/29–17/30 august

Cele 17 grupuri de acoperire române trec la ofensivă la nord de Carpați.

18/31 august

Ocuparea Brașovului, punctul culminant al ofensivei în Transilvania. Imperiul Otoman declară război României.

19 august/1 septembrie

Bulgaria declară război României.

19 august/1 septembrie–

24 august/6 septembrie

Bătălia de la Turtucaia, prima mare confruntare de pe segmentul sudic al frontului românesc. Divizia 17 Infanterie, comandată de generalul Constantin Teodorescu, e învinsă de atacul forțelor bulgare și germane. Înfrângerea de la Turtucaia determină luarea unor măsuri ce au înrăutățit situația militară.

26 august/8 septembrie–

8/21 septembrie

În Dobrogea are loc bătălia de pe aliniamentul Rasova–Cobadin–Topraisar, înaintarea forțelor bulgare și otomane fiind respinsă de marile unități române și ruse.

27 august/9 septembrie

Maiorul Rosetti pleacă în misiune la Medgidia, spre a-l pune la curent pe generalul Zaiocikovski cu operațiunile în curs și a-i comunica dorința